

Ewa Śniezek
Michał Wiatr
Uniwersytet Łódzki

WPŁYW LUKI INFORMACYJNEJ NA MODYFIKACJE UJAWNIEŃ INFORMACJI O WYNIKU FINANSOWYM – WYNIKI BADAŃ BRYTYJSKICH SPÓŁEK PUBLICZNYCH NALEŻĄCYCH DO INDEKSU FTSE 100¹

Wprowadzenie

W dobie wciąż rosnącego zapotrzebowania na informację finansową w różnych przekrojach merytorycznych i czasowych ogromnego znaczenia nabierają działania podejmowane w kierunku wypracowania i ugruntowania w biznesie trwałych i ogólnie akceptowanych fundamentów systemu informacyjnego jednostek gospodarczych. Współczesna sprawozdawczość finansowa zmienia swoje oblicze i dostosowuje się do potrzeb użytkowników informacji. Taka zmiana orientacji musi przynieść zmianę modelu sprawozdawczego zapewniającego dostęp do informacji finansowej w kształcie i przekroju akceptowanym przez użytkowników sprawozdawczości finansowej.

Od lat w literaturze przedmiotu wskazuje się na istotny wpływ teorii rachunkowości, a szczególnie niemieckich teorii bilansowych, na „filozofię myślenia” w procesie nadawania kształtu współczesnym raportom finansowym.

¹ Indeks FTSE 100 (Financial Times Stock Exchange) to seria indeksów, która została stworzona w celu przedstawiania stóp zwrotu spółek notowanych na Londyńskiej Giełdzie Papierów Wartościowych (London Stock Exchange). To jeden z najbardziej rozpoznawanych indeksów akcji na świecie. Odzwierciedla on zachowanie stu największych spółek notowanych na Londyńskiej Giełdzie Papierów Wartościowych. Łączna kapitalizacja spółek znajdujących się w indeksie stanowi 7,8% globalnej kapitalizacji rynków akcji. Indeks ten reprezentuje ok. 85% brytyjskiego rynku akcji mierzonego kapitalizacją i jest wykorzystywany jako baza do szerokiej gamy produktów finansowych dostępnych na London Stock Exchange, National Stock Exchange of India oraz w innych instytucjach finansowych na świecie.

Celem artykułu jest wskazanie wpływu teorii bilansowych na współczesne podejście do struktury ujawniania informacji o wyniku finansowym przedsiębiorstwa, a tym samym zaakcentowanie zmniejszenia luki komunikacyjnej, widocznej wyraźnie we współczesnej sprawozdawczości finansowej. W artykule zastosowano metodę dedukcyjną wspomaganą studiami literatury oraz badania empiryczne.

1. Wynik finansowy we współczesnej sprawozdawczości finansowej

Wynik finansowy jest zazwyczaj określany jako fundament zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstwa w długim okresie, a także podstawowy miernik efektywności działania. Jest niezmiennie punktem wyjścia w pomiarze i ocenie stopnia realizacji wyznaczonego celu finansowego, tempa zwrotu poniesionych nakładów oraz przyszłych korzyści właścicieli z wniesionego kapitału². Jest to jednocześnie miernik podlegający nieustannej krytyce, obciążony wieloma słabościami. Nie ulega wątpliwości, że nie jest to miara doskonała i rzadko pozwala na jednoznaczną ocenę kondycji finansowej przedsiębiorstwa. Mimo nieustannie podejmowanych prób zastąpienia wyniku finansowego innym miernikiem, nadal pozostaje on kluczową wielkością służącą ocenie efektów ekonomicznych prowadzonej działalności³. Jest dla inwestorów jedną z najważniejszych informacji finansowych, szczególnie w szerszym ujęciu dochodu całkowitego⁴.

Współczesna, preferowana w ciągu ostatnich lat postać sprawozdania z całkowitych dochodów jest w pewnym sensie wypadkową rozwoju teorii rachunkowości oraz dyskusji między zwolennikami zysku całkowitego i bieżącego zysku operacyjnego⁵.

Lata 2000-2002 zapisały się czarnymi zgłoskami w historii gospodarki światowej. Rzeczywistość gospodarcza jest znacznie bogatsza od przepisów prawa ją regulujących, dlatego w rachunkowości, poza obszarami ściśle unor-

² Por. szerzej: E. Śnieżek, M. Wiatr, *Wpływ niemieckich teorii bilansowych na strukturę ujawnień informacji o wyniku finansowym na przykładzie teorii bilansowej Wilhelma Osbahra*, referat wygłoszony na ogólnopolskiej konferencji z zakresu historii rachunkowości ABACUS (Toruń, 10.06.2014), w druku.

³ Por. J. Franc-Dąbrowska, *Poziomy wyniku finansowego miarą sytuacji finansowej przedsiębiorstw w warunkach rozwoju zrównoważonego*, Zeszyty Naukowe Akademii Rolniczej we Wrocławiu, Rolnictwo LXXXVII, nr 540, Wrocław 2006, s. 149-156.

⁴ Por. *Kształtowanie zysków podmiotu gospodarczego w Polsce. MSR/MSSF a ustawa o rachunkowości*, red. A. Piosik, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2013, s. 11.

⁵ Patrz szerzej: A. Szychta, *Pomiar i prezentowanie wyniku całościowego spółki kapitałowej w sprawozdaniu finansowym*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości” 2010, nr 59(115), s. 121-123; M. Turzyński, *Koncepcje zysku w retrospektywnym ujęciu Majera Lichtensztejna*, w: *Teoria i praktyka współczesnej rachunkowości. Zagadnienia wybrane*, red. A. Szychta, Acta Universitatis Lodzianensis Folia Oeconomica nr 249, Łódź 2011, s. 277-279.

mowanymi, istnieją również pola swobodnego działania⁶. Praktyka „szlifowania” sprawozdań finansowych nakierowana na maksymalizację przyjętych celów, liczne skandale związane z agresywną rachunkowością, oszustwami zarządów i aktywnym udziałem niektórych audytorów w poważnych nadużyciach, zachwiały społecznym zaufaniem do rzetelności i wiarygodności sprawozdań finansowych⁷. W celu jego odbudowania konieczne stało się położenie szczególnego nacisku nie tylko na etykę zawodową, ale również na ujawnianie dodatkowych informacji finansowych w różnych, często nowych przekrojach.

2. Asymetria informacji jako jedno z wyzwań dla sprawozdawczości finansowej XXI wieku

Adresaci sprawozdań finansowych są trudnymi partnerami w dyskusjach na temat istotności i użyteczności informacji finansowej. Użytkownicy informacji finansowej domagają się coraz obszerniejszych i bardziej szczegółowych pakietów informacyjnych. Żądają poprawy jakości i przejrzystości prezentowanych informacji, dostosowanych do ich potrzeb i wymagań⁸. Kształtowanie polityki rachunkowości we współczesnych przedsiębiorstwach zazwyczaj w dużej mierze wynika z potrzeby zarządzania zyskami. Rachunkowość, która pełni przede wszystkim, ale nie tylko na potrzeby zarządzania jednostką, funkcję informacyjną, przez dokonane wybory i rozwiązania zapisane w polityce rachunkowości może również stanowić element zarządzania wynikiem finansowym.

Polityki rachunkowości nie można postrzegać wyłącznie przez pryzmat metod rachunkowych zastosowanych do kreowania określonego obrazu sytuacji finansowej jednostki. Współczesne przedsiębiorstwa, które konkurują ze sobą na rynkach kapitałowych, zwracają obecnie baczniejszą uwagę, jaka jest struktura ujawnianych informacji, szczególnie w obszarze ujawnień dobrowolnych. Nie można zatem bagatelizować skutków decyzji zarządu o strukturze i zakresie ujawnień w sprawozdaniach finansowych. Sprawozdania te, badane i publikowane, stanowią sposób komunikacji przedsiębiorstwa z jego interesariuszami, bez których poparcia dalsze istnienie podmiotu niejednokrotnie może stać pod znakiem zapytania. Posiadający odpowiednią wiedzę użytkownik zinterpretuje sprawozdanie finansowe w sposób prawidłowy jedynie wtedy, kiedy dostarczy mu się informacji, których oczekuje.

⁶ Zobacz szerzej: M. Wiatr, E. Śniezek, *Współczesne kierunki modelowania raportów finansowych na przykładzie wybranych modyfikacji bilansu i rachunku przepływów pieniężnych*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości” 2009, numer specjalny 49 (105).

⁷ Por. szerzej: E. Śniezek, *Sprawozdawczość przepływów pieniężnych – krytyczna ocena i propozycja modelu*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2008, s. 43-49.

⁸ Patrz: B. Bek-Gaik, *Sprawozdawczy wymiar rachunku wyników w warunkach globalnego rynku*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2013, s. 77.

Zarządzanie zyskami nie tylko nie zmniejsza asymetrii informacyjnej, ale często kształtuje, pożądaną z punktu widzenia zarządu, obraz sytuacji finansowej jednostki, wpływając na decyzje podejmowane przez interesariuszy.

Asymetria informacji, rozważana w aspekcie sprawozdawczym, przejawia się w powstawaniu wielu luk w ocenie, które łącznie określa się mianem luki komunikacyjnej. Luka ta, najczęściej opisywana właśnie jako asymetria informacyjna, wynika z faktu, że osoby spoza przedsiębiorstwa dysponują znacznie mniejszą wiedzą na jego temat, aniżeli zarząd podmiotu⁹. Odbiór prezentowanych danych finansowych nie zawsze jest wtedy trafny. Niestety, wspomniana luka powstaje często w sposób sterowany, gdyż to zarząd przedsiębiorstwa decyduje o zakresie informacji ujawnianej publicznie, co jednocześnie wpływa na percepcję wartości przez zewnętrznych interesariuszy¹⁰. Na ogólną asymetrię informacji wpływają następujące rodzaje luk świadczące o niedoskonałości obecnego systemu rachunkowości: luka informacyjna, luka sprawozdawczości, luka jakości, luka zrozumienia i luka percepcji. Charakterystykę kategorii wchodzących w skład luki komunikacyjnej przedstawia tabela 1.

Tabela 1

Elementy składowe luki komunikacyjnej

Poziom luki komunikacyjnej (asymetrii informacji)	Charakterystyka
Luka informacyjna	Różnica między wagą przypisaną danemu miernikowi przez użytkownika informacji a poziomem zaspokojenia jego potrzeb informacyjnych przez kierownictwo spółki
Luka sprawozdawczości	Różnica między poziomem znaczenia przypisywanego danym miernikom przez kierownictwo a poziomem aktywności w ich raportowaniu
Luka jakości	Różnica między wagą, jaką kierownictwo przypisuje danym miernikom, a poziomem wiarygodności informacji pozyskiwanych z wewnętrznych systemów
Luka zrozumienia	Różnica między wagą, jaką kierownictwo i użytkownicy informacji przypisują danym miernikom
Luka percepcji	Różnica między poziomem aktywności kierownictwa spółki w raportowaniu mierników a poziomem adekwatności informacji otrzymywanych przez interesariuszy; może być pozytywna lub negatywna

Źródło: Na podstawie R.G. Eccles, R.H. Herz, E.M. Keegan, D.M.H. Phillips, *The Value Reporting Revolution: Moving Beyond the Earnings Game*, Wiley, New York 2001, s. 130-141, za: M. Marcinkowska, *Roczny raport z działań i wyników przedsiębiorstwa*, Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2004, s. 57-61.

⁹ Por. E. Śniezek, M. Wiatr, *W kierunku tworzenia współczesnych modeli sprawozdawczości finansowej*, w: *Współczesne nurty badawcze w rachunkowości*, red. I. Sobańska, P. Kabalski, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2012, s. 245-293.

¹⁰ Por. M. Marcinkowska, *Roczny raport z działań i wyników przedsiębiorstwa*, Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2004, s. 56-57.

Polityka informacyjna przedsiębiorstwa staje się jednym z kluczowych narzędzi kształtowania wizerunku podmiotu, w tym wyniku finansowego, co powoduje, że w poszukiwaniu użytecznej informacji podejmowane są próby tworzenia nowych przekrojów informacyjnych, które zaspokoiłyby potrzeby użytkownika sprawozdania finansowego. Warto tu wspomnieć o Wilhelmie Osbahrze, twórcy teorii bilansowej z początku XX wieku, który wyprzedzając epokę, podjął próbę zniwelowania ówczesnej luki komunikacyjnej, proponując „odważną” jak na ówczesne czasy strukturę informacji ujawnianych w bilansie i w wyniku finansowym¹¹.

3. Informacje o wyniku finansowym wynikające z teorii bilansowej Wilhelma Osbaha

Na przełomie XIX i XX wieku większość praktyków rachunkowości oraz specjalistów zajmujących się literaturą przedmiotu uważała, że potrzeba informacyjna wynikająca z bilansu polegała na ustaleniu wydajności i rentowności kapitału. Uważali oni, że ocena wydajności zasadniczo nie powinna odbywać się wyłącznie na podstawie rzeczywistego zysku bilansowego, co z punktu widzenia przedsiębiorstwa było stanowiskiem błędnym. Wynik, będący efektem dążenia do realizacji zasadniczego celu przedsiębiorstwa, powinien stanowić użyteczne kryterium w ocenie rentowności przedsiębiorstwa, jakości i efektywności zarządzania nim. Zyski spekulacyjne, zjawiska naturalne lub zawilosci polityczne, koszty, ale także zyski z aktualnej zawyżonej wyceny urzędzeń, gruntów itd. mogły całkowicie zaciemnić prawdziwy wynik operacyjny przedsiębiorstwa. Wilhelm Osbahr, świadomy występowania takich „mankamentów” informacji o wyniku finansowym czy też strukturze majątku przedsiębiorstwa sugerował, by w wyniku finansowym odrębnie ujmować wyniki finansowe z podstawowej działalności przedsiębiorstwa i te związane ze zdarzeniami jednorazowymi o charakterze spekulacyjnym¹².

Wilhelm Osbahr, obok sposobu prezentacji informacji w bilansie, zaproponował również własną strukturę rachunku wyników (por. rys. 1).

¹¹ Założenia i przydatność teorii bilansu w ujęciu przedsiębiorcy Wilhelma Osbaha jako pierwszy w polskiej literaturze rachunkowości tak szeroko opisał M. Wiatr w swojej rozprawie doktorskiej: *Koncepcja bilansu według teorii Wilhelma Osbaha jako kierunek doskonalenia sprawozdawczości finansowej – propozycja modelu*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2013.

¹² Wszystkie zdarzenia związane z podstawowym celem operacyjnym przedsiębiorstwa zostały określone przez W. Osbaha jako istotne dla przedsiębiorstwa, a wszystkie inne w porównaniu do nich jako operacje nieistotne. Por. E. Śnieżek, M. Wiatr, *Wpływ niemieckich...*, op. cit.

Wn (straty) Konta zysków i strat Ma (zyski)	
I. Wynik operacyjny – istotny dla przedsiębiorstwa / przedsiębiorcy	
Strata operacyjna	Zysk operacyjny
II. Zmiana kapitału własnego – nieistotna dla przedsiębiorstwa/przedsiębiorcy / wynik nieistotny operacyjnie	
a) zwyczajne zmniejszenie kapitału	a) zwyczajne zwiększenie kapitału
b) nadzwyczajne zmniejszenie kapitału	b) nadzwyczajne zwiększenie kapitału

Rys. 1. Elementy wyniku finansowego w ujęciu W. Osbahra

Źródło: Na podstawie W. Osbahra, *Die Bilanz vom Standpunkt der Unternehmung. Die bisherige und zukünftige Gestaltung der Grundfragen des Bilanzproblems*, Carl Ernst Poeschel, Berlin und Leipzig 1923.

Dzięki wizjonerskiemu i ponadczasowemu spojrzeniu Wilhelma Osbahra jego teoria może stanowić fundament, na którym zbuduje się wielowymiarowy model informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego, użytecznej w realiach XXI wieku.

Autorzy niniejszego opracowania są głęboko przekonani, że propozycja wynikająca z zapomnianej teorii bilansowej z początku XX wieku niesie ze sobą przesłanie swoistej odpowiedzialności społecznej za zakres i jakość ujawnianych informacji biznesowych (zarówno finansowych, jak i niefinansowych), które mogą być wykorzystane w różnych krajach, przedsiębiorstwach i reżimach prawnych.

W związku z powyższym rodzi się pytanie: czy informacja dodatkowa o wyniku finansowym, która podlega nieustannym zmianom (szczególnie w kontekście prezentacji sprawozdania z dochodów całkowitych), ewoluuje w kierunku wskazanym prawie sto lat temu przez Wilhelma Osbahra? Aby odpowiedzieć na to pytanie, przeprowadzono badanie empiryczne na spółkach FTSE 100 (LSE)¹³.

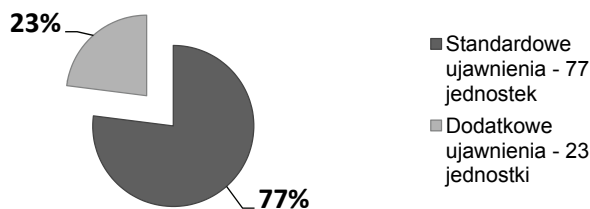
4. Brytyjskie spółki publiczne FTSE 100 – pionierzy nowych wzorców ujawnień?

Wybór FTSE 100 jako podstawy badania empirycznego wynikał z faktu, że jest to jeden z najbardziej rozpoznawalnych światowych indeksów giełdowych, stanowiący tym samym swoisty barometr nastrojów i wymogów sprawozdawczych w ujęciu globalnym. Celem badania była identyfikacja w sprawozdaniach finansowych 100 brytyjskich spółek publicznych informacji o wpływie parametrów wyceny na wynik finansowy. Badanie przeprowadzono w dwóch etapach:

- 1) scharakteryzowano badane spółki, akcentując m.in. wielkość aktywów, przychody ze sprzedaży i osiągnięty dochód całkowity oraz ustalono, czy w sprawozdaniu z dochodów całkowitych lub w notach (według stanu na lipiec 2011 roku) przedstawiono dodatkowe ujawnienia,
- 2) w spółkach, w których zidentyfikowano wyżej wspomniane, dodatkowe informacje, sprawdzono charakter tych ujawnień i wpływ wartości takich ujawnień na wynik finansowy.

¹³ Autorzy przeprowadzili podobne badanie w spółkach z WIG 20, patrz szerzej: M. Wiatr, *Koncepcja bilansu według...*, op. cit., s. 188-218.

W pierwszym etapie badania ustalono, że spośród 100 spółek FTSE 23 spółki prezentują dodatkowe ujawnienia w sprawozdaniu z dochodów całkowitych (por. rys. 2).

Rys. 2. Ujawnienia w sprawozdaniu finansowym prezentowane przez spółki FTSE 100 (stan na lipiec 2010 r.)

Wyniki poszerzonej analizy dwudziestu jeden spółek zostały zamieszczone w tabeli 2¹⁴.

W wyniku przeprowadzonej analizy ustalono, że:

- 1) 23% badanych spółek w sprawozdaniu z dochodów całkowitych lub w notach (według stanu na lipiec 2011 roku) przedstawiło dodatkowe ujawnienia. Można więc pokusić się o stwierdzenie, że brytyjska giełda zaczyna przełamywać bariery tradycyjnej prezentacji, czasem stawiane w obronie i ochronie prywatności oraz konkurencyjności przedsiębiorstw, prezentując dane, które bywają przemilczane w sprawozdaniu finansowym.
- 2) Spółki brytyjskie nie obawiają się skutków prezentacji dodatkowych danych o dochodzie całkowitym w nowych przekrojach, nawet jeśli wynika z nich, że zysk netto zawiera przeszacowania stanowiące nawet do 70% wartości (rys. 3). Funkcjonując w otoczeniu, którego raportowanie odbywa się w zgodzie z MSSF, każdy ma świadomość występowania różnych podejść do ustalenia wartości godziwej, bazujących na oszacowaniach, prognozach (a rzadziej na realnie zaistniałych zdarzeniach gospodarczych). Na rys. 4 widać wyraźnie rozwarstwienie wyniku finansowego, powstałe wskutek oddzielenia wartości historycznej od przeszacowań¹⁵. Wynik przeszacowań wpływa zarówno *in plus*, jak i *in minus* na wynik finansowy z różną siłą, od nieistotnego wpływu (do +/-10% wyniku sprawozdawczego) do znaczących zmian (powyżej +/-30% wyniku sprawozdawczego).

¹⁴ Weryfikacja charakteru ujawnień ograniczyła liczbę spółek FTSE 100 poddanej dalszej analizie do 21, wykluczono bowiem z dalszych badań spółki: Aviva (sektor ubezpieczeniowy) oraz Cairn Energy (sektor paliwowy) z powodu nieporównywalności lub nieistotności zjawiska.

¹⁵ Wyniki analizy widoczne na tej ilustracji należy interpretować następująco: np. w spółce BR Land (BRLD) przeszacowania w wyniku sprawozdawczym wyniosły 70%, co oznacza, że wynik wskutek przeszacowań został podwyższony o 70%, natomiast w spółce GLAXOSMITHKLINE (GSK) przeszacowania w wyniku sprawozdawczym wyniosły (-60%), oznacza to, że wskutek dokonanych przeszacowań wynik finansowy został obniżony o 60%.

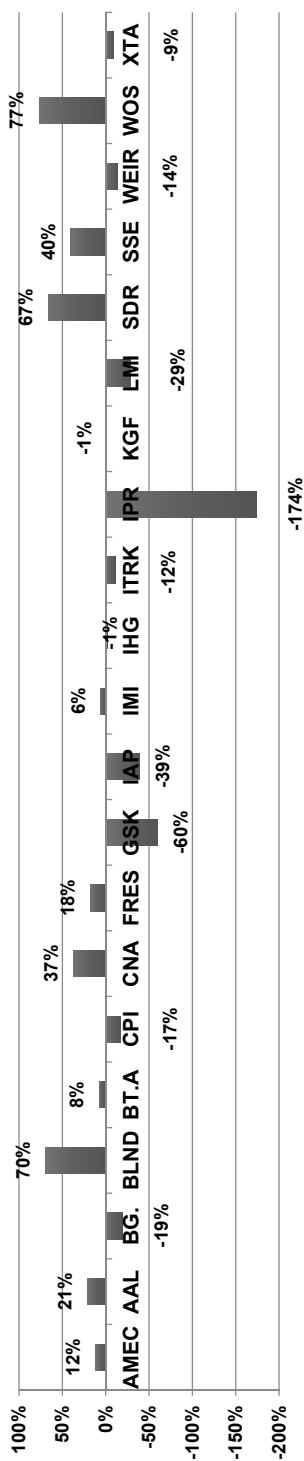
Tabela 2

Spółki FTSE 100 – dodatkowe ujawnienia w sprawozdaniu finansowym – wyniki (dane w mln)

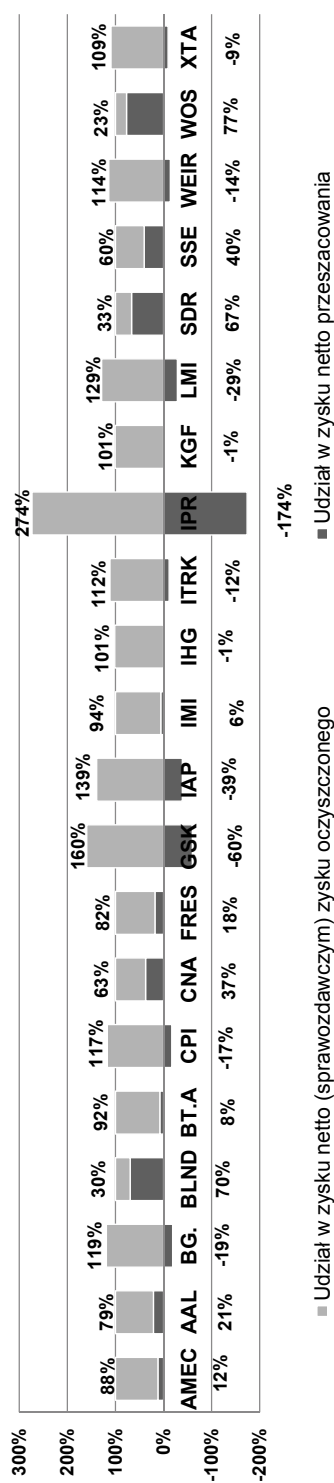
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Skrót LSE / Sektor	Suma aktywów	Przychody operacyjne	Charakterystyka dodatkowych ujawnień	Zysk netto	Wpływ wartości ujawnień na zysk netto	Oczyszczony zysk netto (bez przeszacowań)	Udział przeszacowań w zysku netto	Udział dodatkowych ujawnień w oczyszczonym zysku netto	Udział zysku oczyszczonego w zysku netto (sprawozdawczym)
AMEC / Oil Equipment & Services	2263	2951	Nietypowe pozycje, amortyzacja, odpisy aktualizujące	230	27	203	12%	13%	88%
AAL / Mining	66 656	27 960	Pozycje specjalne i przeszacowane	8 119	1 709	64 10	21%	27%	79%
BG / Oil & Gas Producers	50 299	17 166	Działalność biznesowa, przeszacowania, odpisy aktualizujące	3 500	-663	4 163	-19%	-16%	119%
BLND / Real Estate Investment Trust	7 260	298	Działalność podstawowa, pozostała działalność	840	584	256	70%	228%	30%
BT.A / Fixed Line Telecomm.	23 540	20 076	Nietypowe pozycje	1 631	127	1 504	8%	8%	92%
CPI / Support Services	2 760	2 744	Działalność podstawowa, pozostała działalność	235	-40	275	-17%	-15%	117%
CNA / Gas, Water & Multitilities	19 275	22 423	Działalność biznesowa, pozycje wyjątkowe oraz przeszacowania	1 942	726	1 216	37%	60%	63%
FRES / Mining	2 348	1 410	Przeszacowanie	749	134	615	18%	22%	82%
GSK / Pharmaceuticals & Biotechnology	26 194	28 392	Restrukturyzacja	1 853	-1 108	2 961	-60%	-37%	160%
IAP / Financial Services	76 771	1 741	Nietypowe pozycje, amortyzacja, odpisy aktualizujące	187	-73	260	-39%	-28%	139%
IMI / Household Goods & Home Construction	1 623	1 911	Nietypowe pozycje	226	13	213	6%	6%	94%
IHG / Travel & Leisure	2 776	1 628	Nietypowe pozycje	280	-4	284	-1%	-1%	101%

cd. tabeli 2

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ITRK / Support Services	1157	1374	Nietypowe pozycje, amortyzacja, odpisy aktualizujące, przejęcie, restrukturyzacja	139	-16	155	-12%	-10%	112%
IPR / Gas, Water & Multiutilities	14 146	3456	Nietypowe pozycje	197	-342	539	-174%	-63%	274%
KGF / General Retailers	9603	10 450	Nietypowe pozycje	491	-3	494	-1%	-1%	101%
LMI / Mining	4824	1585	Nietypowe pozycje	122	-35	157	-29%	-22%	129%
SDR / Financial Services	13 374	1394,8	Nietypowe pozycje	311,2	207	104	67%	199%	33%
SSE / Electricity	21 450	21 550	Nietypowe pozycje, przeszacowania	1 505	607	898	40%	68%	60%
WEIR / Household Goods & Home Const.	2033	1635	Nietypowe pozycje	186	-26	212	-14%	-12%	114%
WOS / Support Services	8084	13 203	Nietypowe pozycje	-340	-262	-78	77%	336%	23%
XTA / Mining	69 709	30 499	Działalność biznesowa, przeszacowania	4955	-464	5419	-9%	-9%	109%

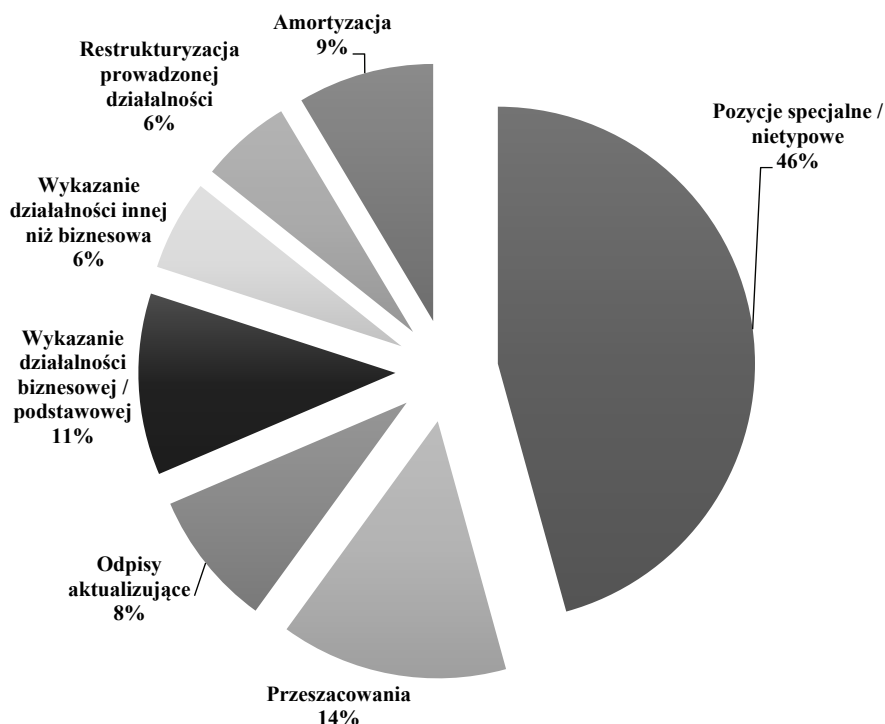

Rys. 3. Udział procentowy wartości dodatkowo ujawnionych w zysku netto (sprawozdawczym)

Rys. 4. Podział sprawozdawczego zysku netto na część wynikającą z przeszacowań i część oczyszczoną z wyniku przeszacowań

■ Udział w zysku netto (sprawozdawczym) zysku oczyszczonego
 ■ Udział w zysku netto przeszacowania

Rys. 5. Rodzaj informacji prezentowanej dodatkowo w sprawozdaniach finansowych spółek FTSE100

Jak wynika z rys. 5, najczęściej pojawiającym się, dodatkowym ujawnieniem są pozycje specjalne i wyjątkowe oraz przeszacowania¹⁶.

Z badania wynika, że spółki skupione na jednym z ważniejszych indeksów giełdowych na świecie przecierają nowe szlaki sprawozdawcze w zakresie ujawniania dodatkowych informacji o wyniku finansowym. Część ujawnień korzeniami sięga do ponadczasowych, niemieckich teorii bilansowych (tu: teorii Wilhelma Osbahra). W związku z nieustannie postępującą globalizacją rynków można spodziewać się w niedalekiej przyszłości nowych wymagań sprawozdawczych, również na krajowej Giełdzie Papierów Wartościowych.

¹⁶ Opisywane i analizowane dodatkowe ujawnienia pojawiają się najczęściej w sprawozdaniach brytyjskich spółek FTSE 100 jako np. nota nr 5 lub bezpośrednio w skonsolidowanym rachunku zysków i strat. Sformułowania „pozycje specjalne, wyjątkowe” wynikają z bezpośredniego tłumaczenia brytyjskich sprawozdań finansowych, w których nie są one szczegółowo wyspecyfikowane.

Podsumowanie

Współczesna sprawozdawczość finansowa ze zbioru informacji retrospektywnych przeobraża się w system będący także źródłem informacji prospektywnych, w szczególności dla inwestorów kapitału. Taka zmiana orientacji rachunkowości musi przynieść zmianę modelu sprawozdawczego, zapewniającego dostęp do informacji finansowej w kształcie i przekroju, który odpowiadałby potrzebom informacyjnym użytkowników.

Naukowcy rozwijający teorie bilansowe wnieśli znaczący wkład w rozwój rachunkowości, a szczególnie sprawozdawczości finansowej, zarówno w jej obszarze statycznym, jak i dynamicznym. Współczesna rachunkowość niejednokrotnie posiłkuje się elementami tych teorii, oczywiście w innym ujęciu i odmiennej perspektywie.

Wyniki przeprowadzonej analizy spółek zgromadzonych na giełdzie brytyjskiej, skupionych w indeksie FTSE 100 wskazują, że brytyjskie spółki publiczne nie obawiają się skutków prezentacji danych w układzie akcentującym dokonane przeszacowania lub inne zdarzenia wpływające na wynik, a niewynikające z podstawowej działalności operacyjnej. Inwestorzy mają coraz większą świadomość, że funkcjonując w niepewnym, szybko zmieniającym się otoczeniu, szczególnie gdy raportowanie odbywa się zgodnie z MSSF, nie unikną poruszenia się w realiach „papierowych” wyników finansowych. Dlatego informacje dodatkowe w nowych przekrojach to przyszłość raportowania o wyniku finansowym przedsiębiorstwa.

Literatura

- Bek-Gaik B., *Sprawozdawczy wymiar rachunku wyników w warunkach globalnego rynku*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2013.
- Franc-Dąbrowska J., *Poziomy wyniku finansowego miarą sytuacji finansowej przedsiębiorstw w warunkach rozwoju zrównoważonego*, Zeszyty Naukowe Akademii Rolniczej we Wrocławiu, Rolnictwo LXXXVII, nr 540, Wrocław 2006.
- Kształtowanie zysków podmiotu gospodarczego w Polsce. MSR/MSSF a ustawa o rachunkowości*, red. A. Piosik, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2013.
- Marcinkowska M., *Roczny raport z działań i wyników przedsiębiorstwa*, Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2004.
- Osbah W., *Die Bilanz vom Standpunkt der Unternehmung. Die bisherige und zukünftige Gestaltung der Grundfragen des Bilanzproblems*, Carl Ernst Poeschel, Berlin und Leipzig 1923.

- Szychta A., *Pomiar i prezentowanie wyniku całościowego spółki kapitałowej w sprawozdaniu finansowym*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości” 2010, nr 59 (115).
- Śnieżek E., *Sprawozdawczość przepływów pieniężnych – krytyczna ocena i propozycja modelu*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2008.
- Śnieżek E., Wiatr M., *W kierunku tworzenia współczesnych modeli sprawozdawczości finansowej*, w: *Współczesne nurty badawcze w rachunkowości*, red. I. Sobańska, P. Kabalski, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2012.
- Śnieżek E., Wiatr M., *Wpływ niemieckich teorii bilansowych na strukturę ujawnień informacji o wyniku finansowym na przykładzie teorii bilansowej Wilhelma Osbaha*, referat wygłoszony na ogólnopolskiej konferencji z zakresu historii rachunkowości ABACUS (Toruń, 10.06.2014), w druku.
- Turzyński M., *Koncepcje zysku w retrospektywnym ujęciu Majera Lichtensztejna*, w: *Teoria i praktyka współczesnej rachunkowości. Zagadnienia wybrane*, red. A. Szychta, Acta Universitatis Lodzianis Folia Oeconomica nr 249, Łódź 2011.
- Wiatr M., *Koncepcja bilansu według teorii Wilhelma Osbaha jako kierunku doskonalenia sprawozdawczości finansowej – propozycja modelu*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2013.
- Wiatr M., Śnieżek E., *Współczesne kierunki modelowania raportów finansowych na przykładzie wybranych modyfikacji bilansu i rachunku przepływów pieniężnych*, „Zeszyty Teoretyczne Rachunkowości” 2009, numer specjalny 49 (105).

THE IMPACT OF THE INFORMATION GAP ON THE MODIFICATIONS OF THE FINANCIAL RESULT' DISCLOSURES – THE RESULTS OF EMPIRICAL STUDIES ON FTSE 100

Summary

The asymmetry of information, considered in the context of financial reporting, is reflected in the formation of a number of assessment' gaps, which together are known as the information gap. Modern methods of the financial results' presentation intensify the formation of that kind of information gap.

The research among FTSE 100 companies showed that public companies listed on one of the major stock market in the world leads the new trails in financial reporting in the scope of additional disclosures on the financial result. Some disclosures comes from the timeless German balance sheet theories, which is exemplified by the Wilhelm Osbahr' balance sheet theory.